

Paul Jacobs

Tien grote talenten

Houtekiet
Antwerpen / Utrecht

© Paul Jacobs / Uitgeverij Houtekiet 2016
Houtekiet, Katwilgweg 2, B-2050 Antwerpen
info@houtekiet.be
www.houtekiet.be

Omslag Wil Immink Design
Opmaak www.intertext.be

ISBN 978 90 8924 474 1
e-ISBN 978 90 8924 475 8
D 2016 4765 21
NUR 330

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission of the publisher.

Voor Rita en haar lach

Elk portret dat met gevoel wordt geschilderd,
is een portret van de kunstenaar en niet van zijn model.

– OSCAR WILDE
The portrait of Dorian Gray

*Ik dank alweer mijn proeflezers en helpers: Rita,
Raymond, Peter, Eddy en Hilde, Flip en John, plus
Annemie die de Spaanse kemels (camellos) van Google
Translate verbeterde.*

*Verdere opmerkingen zie ik graag tegemoet op
paul-jacobs@telenet.be*

DE PERSONAGES

Thomas Breens, *ex-tv-maker*

Kristien Francken, *zijn vriendin*

Wim en Hilda Francken, *haar ouders*

Etienne Hayden, *hoofdcommissaris van de Gerechtelijke Politie*

David Maes, *freelancejournalist en vriend van Thomas*

Josefien (Josi) Krets, *vriendin van Kristien*

Alain, *haar man*

Edouard Schampenberg, *kasteelheer en ex-miljonair in Souyri*

Esther Schampenberg, *zijn dochter*

Katherine – Kathy – Maljeu, *zijn vrouw*

DE TIEN GROTE TALENTEN

Johan Berlin, *kunstschilder*

Bernard Wilcox, *filmregisseur*

An-Sofie Jordens, *actrice*

Ianka Maanhout, *fotografe*

Hendrik Vagany, *violist*

Casper Ots, *acteur*

Edda Sprangers, *dichteres*

Merel De Bruyckere, *schilderes*

Pierrette De Setta, *modeontwerpster*

Danielle Dax, *hotel/restauranthoudster en schilderes*

OP LA GOMERA

Victor Zuidema, cultuurfunctionaris en wandelaar

Jacob – Diego ‘El Loco’ ‘Esther’ Callewaert, tekenaar

Felix, zijn beschermer

Patricia Hayes

Marcello Tuyens, eigenaar van galerie De Witte Poema

Rolly Smekens, Canvas-producer

Johanna de Bruyckere, eigenares van een interieurzaak

en zuster van Merel

Deel 1

Grondlaag

Ik zag Johan Berlin voor het eerst in Antwerpen, in galerie De Witte Poema in de Hoogstraat en ik kon hem meteen niet uitstaan.

Ik geef het toe: het is niet makkelijk om op een sympathieke manier om te gaan met succes. In mijn eigen televisietijd, toen ik nog dat beruchte programma had, schaamde ik me altijd een beetje om mijn plotse renomme. Als iemand me toen een compliment maakte, mompelde ik wat en lachte schuw, alsof ik mijn hoge kijkcijfers niet zelf had verdiend en het allemaal maar een kwestie van toeval was geweest. Berlin, onze grootste kunstschilder sinds Pieter Pauwel Rubens, had duidelijk minder moeite met zijn wereldfaam. Hij droeg zijn lichtgele linnen pak zoals een vrouw met mooie billen een witte pantalon: om op te vallen, om te pronken, om aanbeden en begeerd te worden, tussen al die niet of maar half geslaagde bewonderaars met een minder mooie kont, minder talent en minder faam. Met minder geld vooral.

Toen we binnenkwamen, stond hij precies in het midden van de eerste zaal, tussen Marcello, de galeriehouder, en Brillemans, hoe heette hij ook weer, de schepen van Vermakelijkheden en Cultuur. Berlin had een glas champagne in zijn ene hand en een sigaret in de andere, alsof al die kleingeestige burgerwetjes op hem niet van toepassing waren. Hij weidde

met elegante maar mannelijke gebaren uit over leven en dood, kunst en kitsch, voetbal en restaurants, tegen vrouwen in cocktailjurken en mannen met sjaaltjes om hun nek. Ik had zin om weer weg te lopen en hardop boerend jenevers te gaan hijsen in Den Engel of Den Billenkletser. Maar dat was zonder Kristien gerekend. Sinds vorig jaar was ze bij me ingetrokken, *a small step for mankind but a giant leap for a man who likes to be on his own*. Haar flatje in Mortsel had ze voorlopig uitgeleend aan een vriendin. 'Voor het geval,' zei ze altijd, als er weer eens spanning in de lucht hing. Voor het geval.

'Het is een knappe vent, dat zal zelfs jij moeten toegeven.'

Kristien had gelijk, zoals wel vaker. Johan Berlin was lang en slank en uitstekend geconserveerd voor zijn vijftig jaar, in elk geval veel beter dan ik. We hadden hem onlangs nog aan het werk gezien in een tv-documentaire: joggend, judoënd, boksend, maar wel zo dat zijn fraaie Griekse profiel niet beschadigd werd en er niets fout ging met zijn wenkbrauwen en zijn wilskrachtige kin. Hij had zoveel schik in zijn status van artistieke ladykiller dat je je als man niet kon voorstellen hoe gelijk welke weldenkende vrouw nog voor hem zou kunnen vallen. En toch stonden ze allemaal in de rij, kirrend, met schitterende ogen en al die overduidelijke gebaartjes waarmee ik vroeger ook ruimschoots mijn voordeel had gedaan. Hoe ging het gezegde ook al weer? 'Eén getrouwde vrouw op vier is maar een enkel compliment van ontrouw verwijderd.'

'Ja,' zei ik. 'Hij is veel te knap voor een artiest.'

Kristien bekeek me op de manier die ik verdiende: geamuseerd, spottend, slim.

Natuurlijk was ik jaloers. Mijn eigen *claim to fame* was al jaren verlopen en dat klein miljoen dat ik geërfd had van mijn pa was ook al geen verdienste geweest. Ik begreep maar half waarom mijn lief alweer twee jaar bij mij was gebleven, ondanks

mijn luimen, mijn ongestreken T-shirts, mijn gesnurk en mijn heimwee. (Naar wie? Naar wat?) Waarschijnlijk had ze een vadercomplex, Kristien was niet voor niets negentien jaar jonger dan ik.

‘En kijk, Thomas, hoe prachtig!’

Ook nu had ze gelijk. Rondom ons, op eerbiedige afstand van elkaar, hingen twintig, vijfentwintig kleurrijke schilderijen en schilderijtjes, allemaal volgens het beproefde procedé waarmee Berlin in de duurste galeries van de wereld nu al bijna tien jaar de hoogste bedragen ving. Ze waren makkelijk te herkennen, zijn creaties, waarschijnlijk was dat zelfs de reden van zijn succes. Op het lijf van een dier, een leeuw, een antilooop, soms een aap of een eend of een voorhistorische saurus schilderde hij met oneindige zorg, een beetje zoals die andere Antwerpse detailschilders, de Dolphyns, een uiterst flatterend mannen- of vrouwenportret, waarbij hij er zorg voor droeg dat het corpus van het beest perfect accordeerde met het karakter van het mensenhoofd. *Totems & Taboos* noemde Berlin zijn schilderijen, volgens zijn bewonderaars met een verwijzing naar Freud, volgens zijn vijanden naar ‘Oppervlakkige Pauw’, zijn totem bij de scouts.

Ik had zijn schilderstrucje al wel eerder gezien, één keer bij *La Caresse* van Fernand Khnopff en systematisch bij de Brusselaar Thierry Poncelet, alleen had die het omgekeerd gedaan: hondenkoppen geschilderd op het lijf van negentiende-eeuwse matrones of onbekende generaals. ‘Arme Poncelet, wat een gemiste kans,’ had ik ooit eens tegen een criticus gezegd. Hij had me aangekeken of ik Picasso van strabisme had beschuldigd of Seurat van het gebruik van lichtgevende verf. Berlin was nu eenmaal sacrosanct. Van Kassel tot New York, van Antwerpen tot Venetië beschouwde men hem als ‘de grootmeester van de originaliteit’, ‘een surrealist die het surrealisme had heruitge-

vonden’, ‘een renaissancemens die onweerlegbaar vakmanschap verzoend had met conceptuele kunst.’ Hallo, tel uit je winst. Slik maar in, die onnozele kritiek. Sotheby, *here I come*.

‘Heb je zijn prijzen gezien?’ vroeg Kristien, terwijl ze aan mijn mouw trok. ‘Dat wordt dus niks voor Josefien.’

In haar naïviteit had ze gehoopt in De Witte Poema een koopje te kunnen doen, een Berlin-ets of een litho voor een schappelijk bedrag, als huwelijkscadeau voor haar vriendin in Frankrijk, maar de galerie had die laatste week van juni uitsluitend Berlins dure olieverfschilderijen tentoongesteld. Ik zag de teleurstelling op haar gezicht. Ik was niet de enige.

‘U kijkt treurig, mevrouw. Kan ik iets doen om u het leven aangenamer te maken?’

De grote kunstenaar had zich losgemaakt van zijn fanclub en stond nu naast mijn lief, veel te dicht naar mijn zin. Hij had een mooie, diepe stem en ik kon zijn aftershave ruiken: Allure van Chanel, dezelfde die ik altijd gebruikte, voor ik uit luiheid mijn stoppelbaard had laten staan. Het had een band moeten scheppen – *brothers in perfume* – maar daarvoor stond de artiest te atletisch rechtop en keek hij te zelfingenomen uit zijn ogen. Kristien – hoe was het mogelijk? – glimlachte gecharmeerd.

‘Ja, u zou me een schilderij cadeau kunnen doen,’ flirtte ze, terwijl ze haar haar achter haar oren schikte. ‘Een kleintje maar. Als huwelijkscadeau.’

‘O, gaat u trouwen dan?’ Berlin pikte onmiddellijk in. Ping verdomde pong. Het was een walgelijke voorstelling, een nauwelijks vermomde paringsdans. Ik schudde mijn hoofd en zuchtte diep. Te denken dat ik me in mijn jonge jaren waarschijnlijk net zo baltserig had gedragen.

‘Kom, liefje, we moeten ervandoor.’ Ik nam Kristien bij haar arm en wilde haar de zaal uitleiden, maar Berlin had zijn prooi geroken en liet niet meer af.

‘En bent u de gelukkige echtgenoot *to be*?’ Ik zweer het, zo zei de slijmerd het. *To be*.

‘Nee, ik ben haar vader,’ zei ik kortaf. ‘En dit meisje moet nu dringend naar haar bed.’

2

Kristien mocht dan eertijds voor me gevallen zijn wegens mijn grijzende slapen en mijn rustige, beschermende overwicht, maar nu ging ik een brug te ver. Ze rukte zich los en keek me vernietigend aan.

‘Dit meisje zal zelf wel bepalen wanneer ze naar bed gaat.’

‘En met wie?’ Ik kon het niet laten. *Each man kills the thing he loves*. Good old Oscar had het meer dan honderd jaar geleden al gezegd. Ze draaide zich nuffig om – van dan af was ik lucht voor haar – en lachte breeduit naar Berlin.

‘Of u zou mij kunnen schilderen. Welk dierenlijf zou u me geven dan?’

‘Een kat,’ zei de grootmeester zonder te aarzelen. ‘Een schuw, lief poesje dat tevreden ligt te spinnen op een onopge-maakt bed.’

O, nee, het lef! Hoe durfde hij? En hoe slim om meteen het geladen woord ‘poesje’ te gebruiken in een op het eerste gezicht onschuldige zin. *Een schuw, lief poesje dat tevreden ligt te spinnen op een bed*. Zijn bed of haar bed, daar zouden ze het later nog wel over hebben. Ja ja, ik moest het de meester nageven: hij kende de vrouwen en hij was niet op zijn mondje gevallen.

Ik haalde mijn schouders op, draaide me om en liep naar de tweede zaal van de galerie. Berlin was zijn carrière volop begonnen in de jaren go van de vorige eeuw, als cartoonist voor